

WYMAGANIA EDUKACYJNE NIEZBĘDNE DO UZYSKANIA ŚRÓDROCZNYCH I ROCZNYCH OCEN KLASYFIKACYJNYCH Z JĘZYKA POLSKIEGO W KLASIE I GIMNAZJUM

**Uczeń, który nie spełni wymagań na ocenę dopuszczającą,
otrzymuje ocenę niedostateczną.**

UCZEŃ „dopuszczający” potrafi

w zakresie czytania:

1. czyta głośno, poprawnie, płynnie, uwzględniając znaki interpunkcyjne,
2. poprawnie czyta tekst z podziałem na role,
3. rozróżnia tekst narracji i partii dialogowych,
4. rozróżnia tekst literacki i nieliteracki,
5. rozumie w tekście znaczenie charakterystycznych wyróżnień (tusty druk, kursywa, rozstrzelenie druku);

w zakresie mówienia:

1. prezentuje efekty swojej pracy,
2. tworzy wypowiedzi uwzględniające osobę odbiorcy,
3. tworzy wypowiedzi zgodnie z intencją nadawcy (prośba, przeprosiny, życzenia, podziękowania),
4. posługuje się zwrotami grzecznościowymi właściwymi dla konwencji rozmowy towarzyskiej,
5. buduje spójną wypowiedź, przejrzystą myślowo i kompozycyjnie,
6. wygłasza z pamięci wiersze i fragmenty prozy, dbając o właściwą intonację,
7. unika w wypowiedziach wulgaryzmów;

w zakresie słuchania:

1. słucha uważnie w celu zrozumienia treści (poleceń, instrukcji, wypowiedzi innych osób),
2. odtwarza najistotniejsze informacje,
3. reaguje na usłyszaną wypowiedź stosownie do sytuacji,
4. próbuje określać tematykę wysłuchanego tekstu;

w zakresie pisania i form wypowiedzi:

1. zapisuje wypowiedzi za pomocą zdań zgodnych z intencją nadawcy,
2. zapisuje rozmowę, np. telefoniczną,
3. pisze list do kolegi z wykorzystaniem środków językowych charakterystycznych dla nieoficjalnej sytuacji mówienia,
4. zwraca uwagę na poprawną pisownię zwrotów grzecznościowych w liście,
5. przestrzega schematu kompozycyjnego listu,
6. redaguje telegram do różnych adresatów,
7. wykonuje projekt graficzny, np. życzeń, zaproszenia, ogłoszenia,
8. redaguje notatkę z lektury, wycieczki,
9. sporządza opis bibliograficzny książki,
10. unika w wypowiedziach wulgaryzmów;

w zakresie kształcenia językowego:

1. rozumie różnice między głoską a literą,
2. rozróżnia spółgłoski twarde i miękkie, ustne i nosowe, dźwięczne i bezdźwięczne,
3. dostrzega różnice między wymową a pisownią,
4. rozróżnia rodzaje zdań ze względu na cel wypowiedzi,
5. tworzy zdania i równoważniki zdań, wypowiedzenia pojedyncze i złożone,
6. wskazuje zgodność orzeczenia z podmiotem,
7. wskazuje grupę podmiotu i grupę orzeczenia,
8. rozpoznaje czasownik w tekście,
9. odróżnia formę osobową od nieosobowej czasownika,
10. tworzy bezokoliczniki od form osobowych czasownika,
11. określa formę czasownika,
12. odmienia przez osoby w lp. i lm. czasownik w odpowiednim czasie i trybie,
13. zna zasady pisowni form trybu przypuszczającego,
14. oddziela końcówkę od tematu czasownika,
15. tworzy czasowniki dokonane od niedokonanych i odwrotnie,
16. tworzy strony czasownika,
17. zna podstawową funkcję składniową czasownika (orzeczenie),
18. rozpoznaje rzeczownik w tekście,
19. odmienia rzeczownik o regularnej budowie przez przypadki i liczby,
20. określa przypadek, liczbę i rodzaj rzeczownika,
21. oddziela końcówkę fleksyjną od tematu,
22. wskazuje przymiotnik, liczebnik w roli przydawki jako określenie rzeczownika,
23. rozpoznaje wyrażenia przymikowe jako połączenie przymotka z rzeczownikiem,
24. rozpoznaje przymiotnik w tekście,
25. stopniuje przymiotniki w sposób regularny i opisowy,
26. rozróżnia przymiotnik i zaimek przymiotny,
27. rozpoznaje liczebniki w tekście,
28. rozróżnia liczebnik i zaimek liczebny,
29. rozpoznaje zaimki w tekście,
30. odróżnia przysłówki od przymiotnika,
31. tworzy przysłówki od przymiotnika,
32. rozpoznaje przyimek w tekście,
33. odróżnia spójnik od przyimka,
34. rozpoznaje wykrzyknik w tekście,
35. wskazuje partykułę w zdaniu,
36. grupuje wyrazy wokół określonego tematu,
37. rozróżnia wyrazy podzielne i niepodzielne słowotwórczo;

w zakresie odbioru tekstów kultury:

1. opowiada o zdarzeniach tworzących akcję utworu,
2. wskazuje elementy świata przedstawionego, czyli określa czas akcji, wskazuje miejsce wydarzeń, wymienia bohaterów,
3. korzysta z planu odtwórczego jako formy porządkującej utwór,
4. rekonstruuje akcję w formie streszczenia,
5. dokonuje przekładu intersemiotycznego tekstu (np. ilustracja, plakat, inscenizacja),
6. odróżnia autora od narratora,
7. przypisuje nazwisko pisarza utworowi i odwrotnie,
8. określa narratora,
9. wskazuje narrację pierwszoosobową i trzecioosobową,
10. formułuje pytania ogólne do tekstu,
11. poszukuje w tekście odpowiedzi na postawione pytania,
12. wskazuje elementy świata przedstawionego w filmie, widowisku, słuchowisku radiowym,
13. wskazuje elementy tworzywa radiowego i telewizyjnego,
14. dostrzega podstawowe środki wyrazu sztuki filmowej i teatralnej;

w zakresie samokształcenia:

1. zna budowę i układ książki oraz zasady obchodzenia się z nią,
2. korzysta ze spisu treści,
3. sporządza skrócony opis bibliograficzny książki,
4. posługuje się słownikami poznanymi w szkole podstawowej;

UCZEŃ „dostateczny” potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, i ponadto:

w zakresie czytania:

1. czyta teksty indywidualnie w celach informacyjnych,
2. wyszukuje w tekście określone słowa i treści, np. rozpoznaje informację,
3. wybiera informacje na wskazany temat,
4. stosuje informacje zgodnie z poleceniem,
5. wyszukuje informacje ze słownika i encyklopedii,
6. czyta ze zrozumieniem różne utwory;

w zakresie mówienia:

1. poprawnie i rzeczowo wypowiada się na temat utworów literackich, filmów, audycji radiowych i telewizyjnych, czasopism, teatru, malarstwa,
2. bierze udział w dyskusji, stara się mówić zwięźle i rzeczowo,
3. przestrzega zasad kultury dyskusji,
4. rozumie znaczenie etykiety językowej i konieczności jej stosowania,
5. rozumie pojęcia związane z retoryką (pogląd, ocena, wniosek),
6. kontroluje swoje wypowiedzi,

7. poprawnie artykułuje głoski w wypowiedzi ustnej oraz w czasie recytacji;

w zakresie słuchania:

1. słucha wzorcowych recytacji utworów literackich w wykonaniu aktorów,
2. rozumie rolę zachowań pozajęzykowych w porozumiewaniu się ludzi,
3. dostrzega trudniejsze słownictwo oraz bogactwo języka;

w zakresie pisania i form wypowiedzi:

1. przekształca dialog w tekst ciągły,
2. redaguje spójne i logiczne opowiadanie, włączając elementy innych form wypowiedzi, np. opisu,
3. w redagowanych wypowiedziach pisemnych zachowuje trójdzielność kompozycji, przestrzega podziału na akapity,
4. próbuje napisać streszczenie lektury,
5. redaguje fragmenty pamiętnika, zwracając uwagę na opowiadanie o zdarzeniach z pewnego dystansu czasowego,
6. redaguje dziennik,
7. redaguje charakterystykę postaci literackiej lub filmowej,
8. redaguje opis przedmiotu, sytuacji, przeżyć wewnętrznych,
9. pisze w miarę poprawnie pod względem ortograficznym,
10. dba o estetykę zapisu,
11. redaguje teksty reklamowe o funkcji informatywnej,
12. redaguje charakterystykę postaci;

w zakresie kształcenia językowego:

1. rozumie rolę zdań wykrzyknikowych,
2. rysuje schemat składniowy zdania pojedynczego,
3. rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu,
4. wyróżnia przydawkę, dopełnienie, okolicznik,
5. zna zasady pisowni zakończeń bezokoliczników,
6. poprawnie zapisuje czasowniki zakończone na *-ąć*, *-nąć* w formach czasu przeszłego,
7. poprawnie zapisuje formy trybu przypuszczającego,
8. prawidłowo zapisuje aspekt czasownika,
9. zna i stosuje zasadę pisowni „nie” z czasownikami,
10. odróżnia rzeczowniki własne od pospolitych,
11. odmienia nazwiska i nazwy miejscowe,
12. poprawnie zapisuje ortogramy z lekcji: nazwy miejscowe i wyrazy pochodne, partykułę „nie” z rzeczownikiem, wyrażenie przyimkowe, rzeczowniki zakończone na *-arz*, *-erz*, *-aż*, *-eż*,
13. określa formy gramatyczne przymiotnika i jego podstawową funkcję składniową – przydawka,
14. stosuje poprawne formy przymiotników w zdaniu,
15. poprawnie pisze „nie” z przymiotnikami w stopniu równym,
16. rozróżnia liczebniki: główne, porządkowe, ułamkowe, zbiorowe,
17. wyróżnia liczebniki proste i złożone, określone i nieokreślone,

18. rozróżnia zaimki przymiotne, przysłowne, liczebne,
19. rozróżnia formy krótsze i dłuższe zaimków rzeczownych,
20. używa poprawnych form zaimków w zdaniu,
21. wskazuje zaimek przysłowny w tekście,
22. stopniuje przysłówek i określa jego funkcje w zdaniu,
23. poprawnie zapisuje często używane wyrażenia przyimkowe,
24. poprawnie stosuje przyimki przy określaniu stosunków przestrzennych,
25. dostrzega celowość użycia wykrzyknika w zdaniu,

26. poprawnie zapisuje „nie” z osobową formą czasownika, z rzeczownikiem, przymiotnikiem,
27. poprawnie zapisuje cząstkę „by” z osobową formą czasownika,
28. rozróżnia wyrazy nacechowane emocjonalnie, regionalnie, środowiskowo,
29. tworzy rodzinę wyrazów za pomocą formantów,
30. rozróżnia język potoczny i literacki,
31. rozumie zjawisko archaizacji,
32. wyróżnia poznane typy głosek,
33. zna zasady akcentowania wyrazów;

w zakresie odbioru tekstów kultury:

1. rozumie budowę utworu,
2. formułuje uogólnienia na temat własnych przeżyć i doznań związanych z lekturą,
3. rozróżnia w utworze lirycznym poznane środki artystyczne,
4. odróżnia język utworu literackiego od mowy potocznej,
5. rozumie relacje autor-czytelnik,
6. dostrzega w utworach różne postawy bohaterów,
7. posługuje się terminami: wiersz, rodzaj i gatunek literacki, teatr, komedia, akcja, pamiętnik, dziennik,
8. rozróżnia rodzaje audycji radiowych (informacyjne, rozrywkowe),
9. tworzy prosty scenariusz audycji radiowej,
10. orientuje się w programach telewizyjnych dla młodzieży,
11. wykazuje znajomość budowy ulubionego czasopisma dla młodzieży,
12. daje przykłady twórczości ludowej swojego regionu,
13. określa tematykę dzieł plastycznych, np. obrazu, rzeźby,
14. rozróżnia rozmaite wytwory sztuki plastycznej (np. obraz, rzeźba, grafika, płaskorzeźba);

w zakresie samokształcenia:

1. rozumie rolę ilustracji, przypisów, wstępu w książce,
2. posługuje się katalogiem rzeczowym i alfabetycznym,
3. korzysta z encyklopedii,
4. zbiera materiały i grupuje wokół różnych tematów,
5. sporządza notatki z obserwacji czynionych podczas wycieczki (muzea, wystawy, wernisaż);

UCZEŃ „dobry” potrafi to, co na ocenę dostateczną, i ponadto

w zakresie czytania:

1. czyta głośno, biegle i poprawnie, uwzględniając intonację, akcenty logiczne i uczuciowe,
2. czyta biegle tekst z podziałem na role, rozróżniając tempo i ton głosu,
3. czyta teksty o różnym zabarwieniu: humor, ironia, emocja,
4. dostrzega w tekstach środki językowe pełniące określoną funkcję,
5. dostrzega w tekstach literackich elementy języka potocznego i gwarowego,
6. odnajduje w tekście fragment potrzebny do argumentacji;

w zakresie mówienia:

1. buduje wypowiedzi, przekazując tę samą informację o różnym zabarwieniu funkcji ekspresywnej,
2. tworzy wypowiedzi, posługując się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej,
3. świadomie korzysta ze środków pozawerbalnych,
4. podtrzymuje kontakt między rozmówcami za pomocą środków językowych o funkcji fatycznej,
5. mówi z nacechowaniem emocjonalnym na temat utworów i innych tekstów kultury,
6. wyraża własny punkt widzenia;

w zakresie słuchania:

1. rozumie treść złożonych poleceń i instrukcji,
2. łączy ze sobą usłyszane informacje, wyciąga wnioski,
3. wykorzystuje usłyszane informacje na lekcjach i w życiu;

w zakresie pisania i form wypowiedzi:

1. zależnie od kontekstu posługuje się zdaniami pełnymi, równoważnikami zdań z elipsą,

2. właściwie stosuje znaki interpunkcyjne w zapisie rozmowy,
3. próbuje napisać list otwarty,
4. sporządza krótkie wnioski streszczające wynik analizy tekstu,
5. pisze streszczenie,
6. redaguje pamiętnik,
7. pisze ciekawą charakterystykę postaci,
8. redaguje dziennik,
9. redaguje teksty reklamowe;

w zakresie kształcenia językowego:

1. określa różne funkcje głoski „i”,
2. wyjaśnia różnice między wymową a pisownią,
3. używa zdań zgodnie z ich funkcjami,
4. określa miejsce przydawki w zdaniu,
5. odnajduje wzór odmiany czasownika z tablic koniugacyjnych w „Słowniku poprawnej polszczyzny”,
6. wskazuje i nazywa oboczności tematyczne,
7. poprawnie odmienia czasowniki: umieć, rozumieć, iść,
8. rozpoznaje czasowniki przechodnie i nieprzechodnie,
9. poprawnie stosuje konstrukcje czynne i bierne w zależności od informacji,
10. stosuje poprawne formy rzeczowników w zdaniu,
11. rozpoznaje tematy oboczne w odmianie rzeczownika,
12. wskazuje i nazywa oboczności,
13. wskazuje rzeczownik, zaimek, wyrażenia przyimkowe w roli przydawki jako określenie rzeczownika,
14. rozpoznaje w zdaniu przymiotnik w funkcji podmiotu,
15. określa funkcje składniowe rzeczowników,
16. stopniuje przymiotniki w sposób nieregularny,
17. poprawnie pisze „nie” z przymiotnikami,
18. dokonuje klasyfikacji liczebników,
19. odmienia przez przypadki liczebnik zbiorowy,
20. łączy liczebnik zbiorowy z rzeczownikiem,
21. dokonuje klasyfikacji zaimków,
22. określa formę zaimków odmiennych,
23. poprawnie używa zaimka zwrotnego „się”,
24. wskazuje błędnie użyte zaimki,
25. wskazuje zaimki w funkcji przydawki, podmiotu, dopełnienia, orzecznika,
26. odróżnia przysłówki stopniujące się i nie stopniujące się,
27. stosuje zaimek przysłowny w wypowiedzeniu,
28. rozróżnia przyimki proste i złożone,
29. zna spójniki podrzędności i współrzędności,
30. poprawnie zapisuje wykrzyknik w zdaniu,
31. określa rolę partykuły w zdaniu,
32. stosuje synonimy,
33. unika zbędnych powtórzeń wyrazowych,
34. wyjaśnia znaczenie wyrazu na podstawie analizy słowotwórczej,
35. zna pojęcie stylu;

w zakresie odbioru tekstów kultury:

1. rozróżnia fazy przebiegu akcji w utworze,
2. wyodrębnia wątki w utworze literackim,
3. omawia elementy świata przedstawionego w utworze,
4. tworzy plan odtwórczy,
5. rekonstruuje fabułę i kompozycję w formie streszczenia,
6. porównuje świat przedstawiony z rzeczywistością pozaliteracką,
7. określa i ocenia postawy bohaterów,
8. formułuje pytania szczegółowe do tekstu,
9. określa problematykę utworu,
10. posługuje się terminami: mit, przypowieść, hymn, powieść, powieść fantasy,
11. charakteryzuje wybrane rodzaje programów telewizyjnych,
12. prezentuje budowę czasopisma;

w zakresie samokształcenia:

1. korzysta ze wstępu, przedmowy, posłowania,
2. korzysta z przypisów i indeksu,
3. sporządza skrócony opis bibliograficzny artykułu z czasopisma,
4. odczytuje skróty występujące w słownikach;

Uczeń „bardzo dobry” potrafi to, co na ocenę dobrą, i ponadto:

w zakresie czytania:

1. czyta pięknie, wskazując cechy pięknego czytania innym,
2. porównuje różne formy przekazu treści,
3. wykorzystuje potrzebne informacje z kilku tekstów o charakterze informacyjnym,
4. czyta ze zrozumieniem utwory epickie, liryczne, dramatyczne,
5. dzieli się z innymi opiniami na temat przeczytanych tekstów;

w zakresie mówienia:

1. polemizuje, trafnie dobiera argumenty,
2. zna obowiązki przewodniczącego dyskusji,
3. zna zasady sprawności, stosowności i skuteczności wypowiedzi,
4. wygłaszając utwory z pamięci, dba o dykcję i artykulację,
5. ocenia interpretację głosową własną i kolegów,
6. dba o kulturę języka;

w zakresie słuchania:

1. reaguje na niezrozumiałe wyrazy, wyrażenia i zwroty,
2. rozpoznaje intencję mówiącego,
3. rozpoznaje werbalne i niewerbalne środki komunikacji językowej i ich oddziaływanie na odbiorcę;

w zakresie pisania i form wypowiedzi:

1. pisze list otwarty, dobierając właściwe środki językowe służące powiadomieniu o czymś lub nakłonieniu do jakiegoś zachowania,
2. redaguje streszczenie, hierarchizując wiadomości, uogólniając,
3. redaguje pamiętnik, ujawniając swoje stanowisko wobec przebiegu zdarzeń,
4. redagując dziennik, zachowuje ściśle dokumentacyjny charakter wydarzeń,
5. redaguje charakterystykę porównawczą,
6. pisze poprawnie pod względem ortograficznym i interpunkcyjnym,
7. włącza graficznie cytaty w tok składniowy;

w zakresie kształcenia językowego:

1. właściwie wyróżnia akcent wyrazowy i zdaniowy,
2. rozumie związki składni i interpunkcji,
3. zwraca uwagę na funkcje znaczeniowe czasownika,
4. poprawnie akcentuje formy trybu przypuszczającego i czasu przeszłego,
5. tworzy czasowniki dokonane od niedokonanych i odwrotnie na trudnych przykładach,
6. stosuje czasownik we wskazanej funkcji składniowej,
7. odmienia rzeczownik o nietypowej deklinacji,
8. odmienia rzeczownik o budowie przymiotnikowej,
9. określa funkcję składniową wyrażenia przyimkowego,
10. stosuje rzeczownik w różnych funkcjach składniowych,
11. rozpoznaje przymiotniki nie podlegające stopniowaniu,
12. omawia zasady stopniowania przymiotników,
13. stosuje w zdaniu rzeczownikową formę przymiotnika, porównuje przymiotnik i zaimek przymiotny,
14. wymienia charakterystyczne cechy poszczególnych typów liczebników,
15. odmienia przez przypadki liczebnik złożony i nieokreślony,
16. porównuje liczebnik i zaimek liczebny,
17. poprawnie używa form krótszych i dłuższych zaimków rzeczownych i zna zasady ich stosowania,
18. wyjaśnia, na czym polega błąd w użyciu zaimka,
19. tworzy i stosuje odpowiednie stopnie przysłówka ze względu na przekazywaną informację i intencję wypowiedzi,
20. poprawnie zapisuje przyimki złożone i wyrażenia przyimkowe,
21. uzasadnia użycie przecinka przed spójnikami,
22. zna funkcje wykrzykników,
23. poprawnie zapisuje partykuły z różnymi częściami mowy,

w zakresie odbioru tekstów kultury:

1. objaśnia kompozycję utworu,
2. wyciąga i precyzuje własne wnioski z przeczytanego tekstu,
3. wskazuje i nazywa występujące w utworze środki artystyczne,
4. orientuje się w biografii znanych autorów,
5. wskazuje adresata utworu,
6. wyjaśnia motywy postępowania bohaterów,
7. dostrzega zmiany zachodzące w postępowaniu bohaterów,
8. formułuje pytania, na które tekst nie daje odpowiedzi,
9. analizuje świat przedstawiony filmu, widowiska, słuchowiska radiowego,
10. omawia elementy tworzywa radiowego,
11. określa problematykę dzieła filmowego, radiowego,
12. omawia elementy języka telewizyjnego,
13. ocenia przydatność młodzieżowych programów telewizyjnych,
14. odczytuje informacje o postaciach zawarte w telewizyjnych środkach wyrazu,
15. czyta różne czasopisma,
16. gromadzi artykuły z czasopism;

w zakresie samokształcenia:

1. korzysta z książek o charakterze informacyjnym i dokumentalnym,
2. korzysta z audycji radiowych i programów telewizyjnych;

Uczeń „celujący” potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, i ponadto

w zakresie czytania:

1. czyta pięknie, wskazując innym cechy wzorowego czytania,
2. podejmuje próbę określenia funkcji tekstów kultury,
3. dostrzega w tekstach kultury ponadczasowe wartości,
4. czyta ze zrozumieniem literaturę dawniejszą i współczesną,
5. wyszukuje, porównuje, porządkuje, selekcjonuje informacje z kilku źródeł;

w zakresie mówienia:

1. używa pojęć związanych z retoryką,

2. stosuje elementy stylu retorycznego,
3. uzasadnia sposób głosowej interpretacji,
4. nie tylko zna zasady kultury mówienia i dyskusji, ale dostrzega błędy swoje i innych w mówieniu, propaguje poprawną polszczyznę;

w zakresie słuchania:

1. słucha krytycznie, stosując słowne przejawy aktywnego słuchania,
2. rozpoznaje retorykę jako sztukę słowa, które uczy, zachwyca, porusza;

w zakresie pisania i form wypowiedzi:

1. biegle, twórczo i sprawnie redaguje poznane formy wypowiedzi,
2. redaguje teksty reklamowe ze zwróceniem uwagi na etyczny wymiar składanych obietnic,
3. zna zasady cytowania i poprawnie zapisuje informacje dotyczące źródeł cytatu,
4. redaguje teksty poprawne pod względem ortograficznym i interpunkcyjnym,
5. dba o estetykę tekstu pisanego,
6. daje innym wzory oryginalnego pisania;

w zakresie kształcenia językowego:

1. świadomie posługuje się różnymi rodzajami wypowiedzeń, dostosowując je do intencji odbiorcy i sytuacji,
2. określa funkcje składniowe różnych form czasownikowych,
3. stosuje różne formy czasownika zgodnie z intencją wypowiedzi,
4. określa podstawowe funkcje składniowe rzeczownika na trudniejszych przykładach,
5. poprawnie zapisuje: trudniejsze przykłady wyrażen przyimkowych, partykułę „nie” z różnymi częściami mowy,
6. poprawnie akcentuje formy liczebników,
7. uzasadnia użycie danego typu liczebnika w zdaniu,
8. stosuje zaimki w różnych funkcjach składniowych,
9. określa role pełnione w tekście przez różne typy zaimków,
10. świadomie stosuje różne formy zaimków w celu osiągnięcia spójności wypowiedzi,
11. rozpoznaje mniej typowe przysłówki i wyrażenia przysłówkowe określające czasowniki,
12. stosuje wykrzykniki dla uwydatnienia przeżyć, emocji, wrażeń,
13. stosuje partykuły w celu zasygnalizowania postawy i uczuć nadawcy wobec przekazywanych treści,
14. pracując ze słownikiem, objaśnia odcienie znaczeniowe wyrazu, określa treść i zakres;

